

A woman with short brown hair, wearing a bright yellow long-sleeved dress, stands on a dark, ornate metal staircase. She is leaning her right hand on the railing. The staircase is set within a dark, vaulted interior space. Three large, multi-paned skylights are visible at the top of the frame, casting light onto the scene. The overall mood is dramatic and contemplative.

HELENE FLOOD

RAKASTAJA

BAZAR

HELENE FLOOD

RAKASTAJA

Suomentanut Virpi Vainikainen

BAZAR

Bazar Kustannus
www.bazarkustannus.fi

Suomentanut Virpi Vainikainen
Norjankielinen alkuteos *Elskeren*
© Helene Flood

First published by H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard) AS, 2021
Published in agreement with Oslo Literary Agency

ISBN 978-952-376-713-3

Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Taitto Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale
Painettu EU:ssa

Yksi kulkee päivän tietä,
toinen yössä vaeltaa.
Valon käyjän kaikki huomaa,
vaan ei varjon kulkijaa.

Bertolt Brecht:

Kolmen pennin ooppera

OSA I

Lupaan etten häiritse

Kysyit, milloin tapasin Jørgenin ensimmäisen kerran. Uskotko jos sanon, etten muista? Jossain pihalla tai rappukäytävässä tai portilla sen on täytynyt tapahtua, mutta mitään muistikuvaa minulla ei siitä ole. Meidän poika syntyi pian muuton jälkeen, ja hän syntyi keskosenä. Oli niin paljon sairaalakäyntejä ja kaikenlaista huolta. En minä kiertele. Niin se vain on. En yksinkertaisesti muista.

Sen minä kuitenkin muistan, milloin näin hänet ensimmäisen kerran. Heinäkuun alkupäivinä sinä vuonna, kun muutimme. Ajankohdan osaan sanoa tarkkaan, koska asunto oli silloin ollut meidän vasta pari päivää. Oli lämmin kesäilta, ja olimme Åsmundin kanssa vielä vanhassa asunnossa, enkä minä maltanut enää vaan oli pakko päästä katsomaan uutta kotia, jossa meillä alkaisi kohta uusi elämä.

He istuivat pihaterassilla, kun saavuin. Sisäänkäynnillehän kuljetaan aivan siitä vierestä. Katsoin heihin päin ohi kulkiessani, valmiina tervehtimään, mutta he vain söivät eivätkä kiinnittäneet minuun mitään huomiota. Heitä oli viisi, ja he olivat ilmeisen hyviä ystäviä keskenään. Minä tulin yksin, maha

pystyssä, olin erittäin näkyvästi raskaana, ja olin kävellyt ripeästi niin että hiki valui. Enkä tuntenut heistä ketään. Menin sisään, uuteen kotiini.

Asunnossa oli tyhjää. Entiset omistajat olivat vie-
neet tavaransa, mutta heidän hajunsa viipyi siellä
vielä. Siellä ei haissut meiltä, jos ymmärrät. Sen
asunnon ostaessamme oli kuin olisimme samalla
ostaneet kokonaisen elämäntyylin. Paikan tietystä
yhteiskuntaluokassa. Ikään kuin olisimme nyt vähän
hienompaa väkeä, vain siksi, että omistimme tämän
huoneiston, tässä osoitteessa. Mutta kun tyylikäs
kalustus oli poissa, kun askeleeni kaikuivat tyhjästä,
naulanreikäisistä seinistä, minua alkoi hirvittää.
Kuvaisiko sitä nyt vaikka siten että tuntui kuin olisi
hypännyt liian suuriin saappaisiin.

Keittiössä menin ikkunaan ja katselin terassille,
katsoin siellä istuvia ihmisiä. En avannut ikkunaa,
vaikka oli kuuma. En kai halunnut tungetella. He
näyttivät juuri lopettaneen syömisen. Pöydässä oli
viinipulloja. He juttelivat, ja heidän äänensä kuulu-
ivat ikkunan läpi, eivät sanat mutta äänensävy. He
keskustelivat jostain, ilmeisen kiihkeästikin, mutta
hyvässä hengessä. Välillä he remahtivat nauruun
kaikki viisi. Kolme miestä ja kaksi naista. Yhden
miehistä minä tunnistin, hän oli elokuvantekijä, oli
muutama vuosi sitten tehnyt kohudokumentin en-
muista mistä, pakolaispolitiikasta tai kotouttamises-
ta tai jostain. Siitä kirjoitettiin paljon lehdissä. Nai-
sistakin toisessa oli jotain tuttua, olin ehkä nähnyt
hänet televisiossa. Toisella pitkällä sivulla istuvat
mies ja nainen olivat selvästi pariskunta. Miehen
käsivarsi oli naisen tuolin selkänojalla, ja yhdessä

vaiheessa, kun he nauroivat kaikki, nainen kääntyi hänen puoleensa hymyillen ja pyyhkäisi jotain hänen poskeltaan. Jossain välissä mies siirsi kätensä naisen ristiselälle. Nainen kumartui pöydän yli sanomaan jotain. Hänellä oli pitkä, syvänpunainen tukka taidokkaalla palmikolla pitkin selkää, ja kun hän nojautui kertomaan jotain, se luiskahti niskasta sivulle. Hänen miehensä, se, joka istui hänen vieressään, siirsi sen hellästi takaisin. Nainen kääntyi, hän tunsu miehen kosketuksen, ja jatkoi puhumista samalla kun hymyili miehelle. Ehkä hän kertoi jostain, mitä he olivat kokeneet yhdessä.

Mies istui selin minuun niin etten oikein nähnyt hänen kasvojaan, mutta kun hän kääntyi, ne tulivat näkyviin. Hän oli aika komea, kiharassa tukassa oli jo vähän harmaata, hänellä oli selkeästi piirtyvät poskiluut ja valloittava hymy, jota hän selvästi käytteli usein. Yli neljäkymmenen, ehkä lähempänä viittäkymmentä, veikkasin.

Se oli Jørgen. Silloin minä näin hänet ensimmäisen kerran.

Koska seurue ei näköjään huomannut minua, jän katsomaan heitä, näitä viittä ystävystä keskustelemassa tähdellisistä asioista ruokapöydän ääressä kesäiltana, puutarhassa Kastanjesvingenin varrella.

Sitten palmikkonainen nousi. Hän otti pöydästä tyhjän vadin ja suuntasi laattakäytävää pitkin ulko-ovelle. Puolimatassa hän näki minut. Tietysti näki, minähän seisoin keskellä ikkunaa. En minä yrittänyt-kään peitellä, että katselin heitä. Olin kuin lumoutunut, ei ollut tullut mieleenkään siirtyä syrjemmälle. Hän pysähtyi, katsoi minua. Nostin kättä ja heilautin.

Hän vain seiso. Ei vastannut heilautukseen. Ei hymillyt minulle, vaikkei hän vihaiseltakaan vaikuttanut. Välinpitämättömältä lähinnä. Hän seiso paikallaan ja tarkasteli minua. Hetken vain, sitten hän jatkoi matkaa. Kuulin keittiöni, kuinka hän avasi oven rappukäytävään. Siirryin kiireesti pois ikkunasta, minua nolotti kun olin sillä lailla avoimesti tuijottanut. Tunsin mahassa asti, että olin käyttäytynyt sopimattomasti, ja häpesin.

ENSIMMÄINEN LAUANTAI

Puut ympärilläni ovat lehtipuita, niissä on valtavat latvukset ja vahvat oksat. Ne ovat aivan erilaisia kuin kuusimetsässä lapsuudenkotini liepeillä, ja silti tiedän, niin kuin unessa tiedetään, olevani lapsuuteni metsässä. Tunnen sen hyvin, tiedän, kuinka helppo sinne on eksyä. Ensin kulkee tuttuja polkuja. Sitten poikkeaa vähän, seuraa ehkä kauriin ääntä tai tahtoo vilkaista lupaavan näköistä mustikka-apajaa jonkin matkan päässä polulta. Kun kääntyy, kaikki on muuttunut. Joka puolella on puita, synkkiä ja hiljaisia, perä perää ja vierä vieressä, eikä yksikään näytä tutulta.

Unessa etsin kadonnutta. Ensin en tiedä, ketä. Sitten minulle selviää, että etsin lapsiani. Lukas, minä huudan, lähden juoksemaan. Emma! Edessä metsä harvenee aukioksi. Aukio ei ole suuri, tiheä metsä alkaa taas ehkä viiden metrin päässä, mutta tällä kohtaa aurinko läpäisee latvustot, on valoisaa ja lämmintä, maassa kasvaa tuoretta ruohoa. Pysähdyn. Täällä on kaunista, mutta jokin on pielessä. Kurkkua kuristaa, minun on vaikea hengittää. On tapahtunut jotain kauheaa.

Olohuoneessa on aamuviileää. Suljen makuuhuoneen oven perässäni hiljaa, jotta en herättäisi ketään. Aamun kalpeassa valossa olohuone on vieraan näköinen. Ehkä painajaisella on

vielä ote minusta, sillä huonekalut vaikuttavat suurilta ja vakavilta ja kirjahylly jotenkin sulkeutuneelta, sohvapöytä on epätavallisen siisti. Paljaat jalkani imevät parketin viileyttä. Tohvelini ovat eteisessä, sujautan ne jalkaan ja menen keittiöön.

Täälläkin on ihmeen siistiä. Åsmund ja minä avasimme viinipullon eilen ja katsoimme elokuvan, aika keskinkertaisen, vaikka saattoi se parantua loppua kohti, minua alkoi väsyttää ja lähdin kesken nukkumaan. Åsmund näyttää järjestelleen paikat. Punainen merkki tiskikoneessa kertoo, että pesuohjelma on lopussa, joten Åsmund on kai kerrankin muistanut käynnistää sen ennen nukkumaanmenoa.

Nojaan työpöytäni. Keittiö oli asunnon suurin myyntivaltti. Sen esitteen kansikuva, joka meille näytössä ojennettiin, oli otettu täällä. Tila on iso ja valoisa, ja siinä missä huoneiston muut ikkunat antavat joko talon takana kohoavaan pusikoituneeseen rinteeseen tai viereisen tontin pienkerrostalolle, keittiön ikkunat antavat puutarhaan. Talon joskus 1950-luvulla piirtänyt arkkitehti on halunnut maksimoida valon saannin ja sijoittanut tälle seinälle pitkän rivin ikkunoita. Keittiönpöytäme on ikkunoiden edessä, ja sen äärestä näkee koko pikku pihan, terassin ja sillä seisovat puutarhakalusteet, ränstyneen omenapuun, postilaatikot telineessään ja valkoisen lauta-aidan. Aidan takana kulkee Kastanjesvingen, lyhyt umpikatu, joka päättyy kääntöpaikkaan nelisenkymmentä metriä meidän portiltamme eteenpäin. Tien toisella puolella on yksittäistaloja, osa samanikäisiä kuin meidän neljän huoneiston talomme, osa uudempia. Niiden takana on Bakkehaugenin mäki, joka erottaa meidät ydinkeskustasta, ja vaikka keittiön ikkunasta ei keskustaan näekään, minulle tulee lämmin ja kotoisa olo jo kun tiedän, että kaupunki on siellä, mäen takana. Että me asumme tällaisessa paikassa, hiljaisella päättyvällä kadulla mutta aivan keskustan tuntumassa.

Istuudun. Kuuntelen hiirenhiljaa. Valvooko hän yläkerrassa? Liikuskeleeko hän siellä, kuulenko hänet? Mutta on liian aikaista, tiedänhän minä. Luultavasti minä olen ainoa koko talossa, joka ei nuku. Aivan hiljaista ei kuitenkaan ole. Seinien eristys ei ole kehuttava, joten heikkokin tuuli kuuluu, kastanjapuun oksat lyövät olohuoneen ikkunaan, puurakenteet natisevat, jos naapuri liikkuu.

Uni ei päästä irti, ja venyttelen. Nukuin raskaasti tänä yönä. En herännyt, kun Lukas tuli meidän sänkyymme. Heräsin painajaisesta sokeana ja peloissani, avasin silmät ja näin hänen pörröpäänsä, pienen käden omani vieressä, pikku kynnet surureunoinen, etusormessa vihreä laastari näkymättömän haavan päällä. Olin helpottunut sen unen jälkeen. Lukas olikin tässä, kaikki oli hyvin. Pörrötin hänen otsatukkaansa. Milloin hän oli tullut?

Kadun toisella puolella näen Hoffmon astuvan ruskeaksi petsatusta talostaan. Hän jää rappusille ja katsoo ympärilleen kuin kääpiövaltion kuningas, joka tarkastelee valtakuntaansa. Sitten hän nostaa kädet vyötärölleen, ison mahan molemmin puolin, oikaisee selkäänsä ja pyörittelee lantiotaan, ensin yhteen suuntaan, sitten toiseen, maha keikkuen. Hän on menossa juoksulenkille, sillä sellainen hän on, yli seitsemänkymppinen ja juoksee vielä kahdesti viikossa, satoi tai paistoi. Sininen verryttelypuku, jonka housunlahkeita koristaa valkoinen raita, on 1970-luvun peruja, ja se vain korostaa hänen hahmonsä koomisuutta, mutta Hoffmossa on jotain, jonkinlaista luontaista auktoriteettia, jonka ansiosta kukaan ei naura hänelle. Me olemme väleissä, hän ja minä.

– Hei Prytz, oletko käynyt juoksemassa, hän huikkaa aina aitansa yli minut nähdessään. – Liikunta tekee hyvää aivoille. Terve sielu terveessä ruumiissa.

Käytämme toisistamme sukunimiä, muka vitsikkäästi. Nyt hän kumartuu ja koskettaa maata. Ei hullumpi suoritus sen ikäiseltä mieheltä, ja sen kokoiselta. Hän suoristautuu, venyttelee, on valmis juoksuun. Nostan kättä ja heilutan hänelle ikkunasta, mutta hän ei huomaa minua.

Tepsutus kuuluu selvästi jo ennen kuin Lukas tulee keittiöön, pienet, vikkelät lapsenjalat läpsyvät lattiaan. Hän tarttuu minuun ja kapuaa syliin. Nojaa päätä olkaani, sulkee silmät. Hän voisi vaikka nukahtaa siihen, minä tiedän, Lukas voi nukahtaa missä vain. Tavallaan nauttisin siitä, kunpa saisin-kin vain istua tässä kaikessa rauhassa, nukkuva lapsi sylissä.

– Lukas, minä sanon. – Tulitko sinä ihan itse yöllä meidän viereen?

Hän avaa silmät, katsoo minua.

– Joo, hän sanoo.

Mutta ei myöntävästi, vaan enemmän kuin kysyen. Joo? Tulinko?

– En herännyt kun tulit, minä sanon.

Siihen hän ei vaivaudu vastaamaan. Hän painaa pään takaisin olkaani vasten ja sulkee silmät. Minä hengitän syvään. Kuuntelen elonmerkkejä yläpuolella olevasta asunnosta. Lukas avaa silmänsä taas.

– Äiti, hän sanoo. – Voidaanko etsiä minun iso tyrannosaurus?

Nousen ja näen Hoffmon juoksevan lyhyin, kevein askelin pihatiellään. Portille tullessaan hän näkee minut. Hän nostaa kättä ja heiluttaa. Minäkin nostan kättä ja teen muka kunniaa hänen reippaudelleen, ja voin melkein kuulla kuinka hän höröttää niin että muhkea olemus hytkyy.

Aamupalan jälkeen petaamme vuoteet ja puenme päivää varten. Siitä on tulossa kiireinen. Suunnitelma on laadittu aikoja sitten, nyt se pitää vain toteuttaa. Kaikki viikonloput joulukuuhun asti ovat tällaisia. Välillä olemme kuin jyräjät juoksupyörässä, matkalla sovitusta menosta seuraavaan, ikuisessa ylämäessä. Muutama vuosi sitten unelmoin, että annettaisiin talo vuokralle, tyhjennettäisiin säästötilit ja ostettaisiin neljä lentolippua Vietnamiin. Asuttaisiin siellä, pyöritettäisiin pikku hotellia rannan tuntumassa. Elettäisiin hetkessä. Meillä olisi aikaa toisillemme, aikaa lapsille. Päivät saisivat mennä omalla painollaan. Ei tarvitsisi kiiruhtaa kellon mukaan aktiviteetista toiseen jotta kerkeäisi kaiken ennen kuin kaatuu sänkyyn palautumaan sen verran, että voi huomenna aloittaa taas alusta. Voisi tuntea ja tunnustella. Elää aitoa elämää yhteydessä luontoon. Enää en haaveile sellaisesta. Vietnamilaisrannalla olisi kuitenkin omat paineensa. Pelottaisi, että hotelli menee nurin. Vieraat valittaisivat. Tulisi tulva tai kuivuus. Putket olisivat vanhat ja putkiremontti liian kallis ja niin edelleen.

Åsmund kaivaa itselleen T-paidan nurkkaan kertyneestä kasasta. Minä sijaan vuodetta ja kerron hänelle samalla unestani, en muista enää yksityiskohtia, koetin etsiä jotain,

pelkäsin. Taisin nukkua harvinaisen sikeästi, sanon, en herännyt, kun Lukas tuli meidän väliimme nukkumaan.

– Lukas pitäisi opettaa pois siitä, Åsmund sanoo ja kiinnittää kelloa ranteeseen. – Hän on tarpeeksi iso nukkumaan yksin.

– Hän on vasta neljän, sanon minä.

Åsmund sanoo:

– Emma nukkui nelivuotiaana koko yön omassa sängyssä. Ja ne päiväunet, Rikke, ne pitää lopettaa. Lukas on niin iso, ettei hän tarvitse aamupäivänokosia.

– Niin niin, minä sanon, en halua puhua asiasta.

Lukas on minun onnenlapseni. Hän syntyi melkein kaksi kuukautta ennen aikojaan. Olimme juuri muuttamassa tähän asuntoon, kun hän syntyi, olin purkamassa kippoja ja kattiloita laatikoista, kun kipu puraisi mahaa ja selkää. Åsmund oli jossain uusia huonekaluja hakemassa, Emma oli Åsmundin äidillä, minä seisoin tyhjiä keittiönkaappien äärellä ja ajattelin: Olenko kantanut liikaa? Olenko rasittanut itseäni liikaa? Pitäisikö istua hetkeksi?

Kun sitten lähdin sairaalaan, oli jo korkea aika. Soitin Åsmundille taksia odottaessani, hän syöksyi autoon ja ennätti juuri ajoissa. Lapsi vietiin pois minun luotani heti syntymän jälkeen, testattavaksi, mitattavaksi, punnittavaksi. Tilanne oli täpärä, ja ilmeisesti tietoa jäi siinä kiireessä jotenkin kulkematta tai ehkä en synnytyksen jälkeisessä tokkurassa kyennyt ottamaan sitä vastaan, sillä minulle ei ollut selvää, missä kunnossa vauva oli – elikö hän vai ei. Hänet kiidätettiin tiehensä, ja minä käännyin Åsmundin puoleen ja sanoin:

– Onko meillä nyt toinen lapsi?

Åsmund itki, sillä sellainen hän on, ei sille voi mitään, hän kyynelehtii niin häissä kuin ristiäisissäkin. Huoneeseen

tuli lääkäri, otsa rypyssä ja huulet yhteen puristettuna, ja minä näin sen ja ajattelin: vauva on kuollut. Pelko tuntui ensin kuin iskuna vatsaan, sitten se tarttui jalkoihin ja käsiin, otti haltuunsa koko kehon. Lääkäri ei sitä havainnut eikä Åsmundkaan, mutta niiden sekuntien ajan, jotka lääkäriillä kesti kertoa, että tilanne vaikutti hyvältä, vauva oli pienikokoinen mutta vahva, testejä ja tutkimuksia pitäisi tehdä paljon ja meitä pitäisi ehkä seurata sairaalassa mutta periaatteessa asiat näyttivät olevan kunnossa, niiden sekuntien ajan olin varma, että vauva oli hengetön. Se oli minulle totta. Ja kun selvisi, etten ollutkaan menettänyt häntä, luultavimmin ainakaan, oli huojennus niin valtava, että kaikki muu astma- ja ADHD-riskeistä keuhkojen toimintavajauksiin oli minulle yhdentekevää. Siihen hetkeen palasin uudestaan ja uudestaan. Palaan vieläkin. Minun onnenlapseni. Hän on jollain tapaa bonusta. Olin menettänyt hänet. Sain hänet takaisin.

– Valmista tuli, sanoo Åsmund.

Hänellä on pyöräilyasu, se on musta ja siinä on huomio-keltaiset vauhtiraidat. Sillä aikaa, kun minä vien Emman koulun näytelmäharjoituksiin ja käyn kahvilla sisareni kanssa, Åsmund pyöräilee Lukaksen kanssa kaverilleen Bærumiin. Sähköpyörällä tietysti, mutta hän on pukeutunut kuin rankkaankin treeniin. Hän on pulskistunut vähän viime vuosina. Ja mikä ihme se on, niinhän siinä käy. Hänen kaverinsakin ovat pulskistuneet. Kolmen- ja neljäkymmenen välillä tapahtuu jotain, mikä jää pysyväksi.

– Mitä? hän kysyy.

– Mitä mitä?

– Sinä katsot.

Hymyilen.

– Pyöräilyasu, minä sanon.

– Niin joo, hän sanoo. – Onko se liian tiukka? Vai muuten nolo?

– Ei lainkaan. Ihan pro.

Hän iskee minulle silmää.

– Tour de Täsen, beibi, hän sanoo ja menee olohuoneeseen.

Kuulen miten hän nostaa Lukaksen ilmaan ja mylvii.

Lukas nauraa. Omatunto vihlaisee, pikaisesti ja kipeästi. Tuolla hän nyt menee. Lasteni isä, mies, jota olen luvannut rakastaa ja kunnioittaa. Petaan loppuun, poimin pyykit lattialta. Jørgenin luona on edelleen aivan hiljaista.

KUINKA HYVIN TUNNET NAAPURISI?

Kivenheiton päässä Oslon keskustasta on rauhallinen asuinalue, lintukoto, jossa ei koskaan tapahdu mitään. Se on monen lapsiperheen unelma täydellisestä asuinalueesta. Yhdessä tilavista taloista asuu tutkijana työskentelevä Rikke miehensä Åsmundin ja kahden lapsensa kanssa. Elämä on mukavaa, harmonista, täydellistä.

Kaikki muuttuu, kun perheen naapuri Jørgen murhataan raa'asti kotonaan. Poliisi ja lehdistö valtaavat naapuruston, ja pian käy selväksi, että monilla oli motiivi tappaa Jørgen, jopa Rikkellä itsellään. Kuinka paljon naapurit oikeastaan tietävät toisistaan? Onko Rikkellä perheen idylli aivan niin puhtoinen kuin he antavat ymmärtää?

Helene Floodin psykologinen trilleri *Rakastaja* raottaa täydelliseltä näyttävän yhteisön ulkokuorta ja paljastaa sen sisällä piileskelevät salaisuudet, joiden vuoksi joku on valmis tappamaan.

ISBN 978-952-376-713-3

84.2

www.bazarkustannus.fi